

ЙОАН ВЛАДИМИР АТЕНТАТЪТ

chitanka.info

1.

От самната страна на скалата бе обрасла с мека трева. Росна в ранното утро. Хлъзгаше се под босите ми крака и мокреще краищата на робата ми. Добре, че стражите ме държаха от двете страни, защото нозете ми едва ме крепяха.

Катерех се бавничко, по-бавно, отколкото ми налагаше умората на тъмницата, и вдишвах дълбоко свежия мирис на гората, разнасян от вятъра. На върха на скалата ме чакаха неколцина, избягвах да ги гледам. Отмятах глава и поглъщах с очи синьо-зелените хълмове на Арбанаси и Трапезица, плисналите по тях слънчеви струи, бездънното небе — за последно.

Стъпките ми бяха препречени от дръвник. Нов, неопръскан с ничия кръв, нарочно изсечен за мене. Стражите ме събориха на колене и ме оставиха.

Вдигнах се с мъка. Под другата, отвесната страна на скалата, бе скуччен народът ми. Не чуха никакъв глас, само откъснати, като въздишки, вопли. Бяха доведени всички, да видят унижението ми. И смъртта ми...

— Покори се, свети отче...

Извърнах се към момчето. Докато се катерех нагоре, го бях подминал, без да го разпозная. Буйните му черни къдрици бяха увити в пъстра чалма. Страните му бяха хлътнали, очите му горяха в огъня на безумието. Стройната му снага бе обвита в мърлява наметка с извезан полумесец. Бяха ми казали, че вече го наричат Искендер.

— Покори се, свети отче — гласът му трепереше. — И помоли Челеби за прошка...

— Аз съм покорен, пресветли княже. Покорен съм на един господар и всеки ден в молитвите си моля прошка от него. Всичко, що ще се случи, е по негова воля.

— Ще те убият! Те няма да се посвенят да те убият! И тогава защо беше всичко? Защо предадохме града? Защо се примирихме? Нали ти поискано да се примирим и да приемем волята Божия...

— Да се примириши с отреденото ти свише е едно. Да се покоряваш на земни господари е друго. Жалко е, че не съм те научил да правиш разликата, Александре. Махни се. Срам ме е да те гледам...

Коленичих и склучих длани за последна молитва. Стиснах силно клепачи, за да не гледам сълзите на момчето, което обичах като свой син. Господи, ако още ме чуваш, закриляй това дете. Не отвръщай милостта си и от баща му, по твоя воля цар и самодържец на българите. Дай сила и упование на ония, чиито плач и вопли чувам сега. Господи, не за себе си моля, моят път свърши...

Някой изграчи на варварския си език. Груба ръка на палач наклони главата ми към дръвника. Вик на ужас удари скалата отдолу.

Отворих очи и примижах от блясъка на вдигнатото над главата ми острие...

— Часът е седемнайсет и трийсет. Работният ден приключи.

Тихият, ромолящ женски глас прекъсна медитацията ми и прогони видението, нежно издърпвайки съзнанието ми в настоящето.

Яркото настолно осветление по масичките в читалнята плавно угасна, останаха само реещите се прожектори около въртящите се стъклени стелажи с ръкописите. Минорната клавирна музика, разпръскана от звуковата уредба, беше сменена от играви фолклорни напеви. С бръмчене се включиха климатиците и настиниха въздуха с освежаващ аромат на мента.

Погледнах разгърнатата книга на бюрото пред мен. Върху лявото поле на страницата бе покапала кръв от носа ми. Случваше се, когато изпаднех в транс. Три малки златисти капчици, блестящи като пръски варак. Вече цяло хилядолетие, а не мога да свикна с цвета на кръвта си. Попих ги внимателно с ръкава на меката си памучна риза. Върху хартията остана матов блясък.

Надигнах се и вместо по широкото мраморно стълбище към кабинета ми, поех по един от ескалаторите за изхода. Закъснявах. Имах едва половин час да стигна до мястото на срещата, а фиестите по улиците сигурно щяха да ме забавят. Кимнах, минавайки край кабинката на портиера, макар отдавна да се бях убедил, че той не може да ме вижда. Млад човек — обичайно гледаше през мен с леко удивление, като през повей на вятъра.

Пъхнах картата си в ключалката на массивния дъбов портал. След секунда дисплеят примигна: „Евтим: светец: главен библиотекар на

Търновското книгохранилище. Благодарим Ви, че работихте днес, желаем Ви приятна почивка!“.

Вратите се отвориха широко и насреща ми плисна като водопад светлината на уличната феерия. Трябваха ми няколко секунди, за да преодолея лекото объркване, което ме обземаше всеки път, щом се окажех на улицата. После стъпих на плаващия тротоар в посока към „Самоводска“.

Тротоарът бе от розов кварц, гладко полирани триъгълни площи. Под дебелия около педя кристал бяха разположени малките прожекторчета на тротоарното осветление, подредени във формата на съзвездия. Взирах се под краката си и се стараех да разпозная Орион и Малката мечка с детинския ентузиазъм на начинаещ звездоброец. Змейовете строители имаха изтънчен усет за красивото. Изоставих го със съжаление и се прехвърлих на следващия, водещ плавно нагоре.

Преминах бавно покрай централния градски монумент. Тройна скулптурна композиция за възвхала на змейовете покровители. Първата изобразяваше житните полета на Добруджа. Едри класове с кехлибарени зърна, над тях — аметистова статуя на летящ змей, прогонващ бурите и градушките. Втората бе от бял мрамор: овче стадо в низините на Тракия, вардено от дребничък змей пастир. На третата трима змейове на хоро тъпчеха грозде. Патетичен анахронизъм — в заводите за вино от векове не се беше вясвал змей...

Тротоарът се изви на гърбица и пое покрай парк-площада „Велчова завера“. Ветрец шумолеше в клоните на вековните дървета. От следобедния дъжд по плочките на алеите бяха пълпнали дъждовни червеи. Крачех внимателно, за да не ги настъпвам. Слава богу, наоколо все още бе пусто и тихо, градските веселби бяха в зародиша си. Над главата ми прелитаха птици, избуели храсти се протягаха към брадата ми.

Млада жена с яркочервени коси и венче от рози ровичкаше в алеята с теменугите. Когато ме видя, се изправи и ме дари с ослепителна усмивка, макар че се познавахме бегло. Тя беше дивата пазителка на парка. Не бях я питал защо е решила да напусне горите и да дойде в града, но се радвах, че ме вижда достатъчно ясно, за да можем да си говорим.

— Привет! — изрече тя с омайния си глас.

— Добър вечер, Алена — отговорих и леко се поклоних.

Тя вдигна няколко изскубнати цветчета, пресегна се и ги закичи в джобчето на ризата ми. Намръщи се едваоловимо — знаех, че докосването до мен ѝ причинява болка — после ми помаха за довиждане.

Откъм другата страна на парка се зададе кукерско шествие. Млади мъже, облечени в рунтави синтетични кожи. Смееха се и подвикваха нестройно, явно вече бяха пияни. Преминаха съвсем близо, с оглушителна връва на звънците и тъпаните, но никой не отклони поглед към мен. Обкръжиха Алена и заподскачаха около нея, а тя запляска с ръце.

Когато се отдалечих достатъчно, побързах да изхвърля теменужките. Бръкнах в джобчето и извадих мъничката икона. Изображението на светицата ме гледаше строго и смръщено, навярно досегът със самодивското биле я бе разгневил. Прошепна със съскане:

— Вече закъсняващ, Евтиме. В „Хаджи Николи“ сме. Чакаме те.

Неслучайно бяха избрали улица „Самоводска“ за място на срещата. Резерватът бе почти изцяло съхранен, липсваха обичайните за града високи каменни колони и мраморни площадки за прелитащи змейове. Посещаваха го предимно човеци, да го разгледат и да си спомнят, че някога хората с труд и пот, сами са се грижели за себе си.

„Хаджи Николи“ бе в подножието на хълма, по средата на чаршията. Триетажна тухлена постройка, подпряна на хълма. Врати от ковано желязо водеха към вътрешния двор, застлан с речни камъни. Над входа пробягваше светеща реклама: „Вино. Змийско мляко. Подмладяващи и лечебни еликсири“. Вмъкнах се в тесния асансьор. Над бутоните за етажите мъждукаха упътващи надписи: „За люде“, „За витеци“, „Други“. Натиснах копчето за най-горния етаж. Возенето продължи точно три секунди.

„Други“ явно не идваха тук, защото заведението бе празно. В центъра на овалния салон бълбукаше и се пенеше мраморен фонтан. От сребърните чучурчета бликаше чисто, охладено вино. Край фонтана върху ниски стъклени масички бяха наредени недокоснати чаши. Никой не се мяркаше и покрай закътаните от саксии с екзотична растителност автомати за сандвичи и освежаващи напитки. За миг си помислих, че съм събркал мястото. После забелязах, че отвън, на чардака, край най-отдалечената от асансьора маса, са се разположили три неподвижни фигури. Насочих се към тях.

Двете облечени в бяло жени разпръскаха златисто сияние и тежък мириз на тамян. Петка Търновска и Филотия Търновска — някога, приживе, се бях потрудил да ги направя най-тачените светици в този град. Филотия ми се усмиваше загадъчно и отнесено и разресваше с пръсти русата си коса. Устните на Петка бяха здраво стиснати в сурова извивка. Третият в групата бе пълтно увит в сиво наметало с дълбока качулка. Досещах се, че точно той е причината за това извънредно събиране.

— Съжалявам, че закъснях — измърморих, колкото да кажа нещо, и се настаних на свободния стол.

— Все някога трябва да спреш да се заплесваш по мирската суeta — сряза ме веднага Петка. — Изрично те предупредих, че е важно.

— Имах работа...

— Никой не те кара да работиш. Никой никого не кара да работи. Можеше един ден и да не отидеш на работа. За какво изобщо работиш? Дори не ядеш и не пиеш. Ходиш там само заради проклетите книги. Отдаден си на собствените си наслади, Евтиме.

Въздъхнах.

— Е, вече съм тук. Кое беше толкова важно?

По тънките устни на Петка пробяга нещо подобно на усмивка:

— Важното е това, че вече можем да го направим.

— Кое?

— Онова!

Търпението е добродетел. Тя помълча, докато проумее, че не съм я разбрал. Наведе се през масата, усмивката ѝ стана почти различима, а в очите ѝ блесна ликуване:

— Атентатът, Евтиме.

— Този път ще успеем, имаме план — добави Филотия.

Засмях се. Горчиво, защото тези двете бяха единствените светици, с които можех понякога да общувам. Моят скъп приятел и учител Теодоси беше напуснал Търново и бе заминал незнайно накъде преди около два века. Липсваше ми. В мигове като този — още по-болезнено.

— Кога е следващата ти аудиенция?

— Утре сутрин. Както обикновено.

— Аха! — изсумтя многозначително Петка и удари с юмруче по масата.

— Какъв е планът този път? Да я залея със светена вода?

— О, не. Този път не е само бленуване и мечти. Този път ще сме истински подгответни да я убием.

— За какво да я убиваме? — попитах уморено.

— Забравил си кой си и какъв си! Напоследък ми е все по-трудно да те позная, Евтиме! Трепериш да не те лишат от скъпоценните ти книги! Поддаваш се на низки страсти и увлечения. Дори си започнал да общуваш с демоните. Видях одеве как ти се хилеше онай...

— Престани.

— Ще уплашиш госта ни, сестро — завъртя длан Филотия.

Петка мълкна. Почти бях забравил за непознатия с качулката. Не беше помръднал през цялото време. Дори не беше дал знак, че ни слуша.

Двете жени се обрънаха към него. В погледа на Филотия прочетох обожание. Петка притвори очи и леко му се поклони. Прошепна:

— Прощавай, пресветли... Покажи му се, да те види.

Той се изправи. Увлечен от жеста му, неволно се изправих и аз. Изпод сивия плащ се подаде ръка, облечена в ръкавица от чисто злато, и с едно движение смъкна качулката.

Допусках, че е един от нас. Бях подгoten до някъде и от обръщението „пресветли“. Знаех, че Димитър Белия никога не напуска Солун, знаех и че Тудор Черния рядко се явява денем. Бих разпознал Илия Червения по огнената му дира.

Не. Не очаквах точно *Този*. Сиянието на сините му очи ме бълсна и подобно на ударна вълна ме потопи в транс.

... *Примижах от блясъка на вдигнатото над главата ми острие. Чувствах се спокоен и лек, не мислех, не изпитвах тъга. Едничкото ми желание бе да ме посекат наведнъж, с един удар.*

Острието пламна, сякаш слънцето внезапно бе надникнало иззад облаци. После чух тръбенето на бойния рог — странен, къс звук с далечно echo, като удар по черковна камбана.

От бистрото небе се спускаше конник. Обвит в светлина, широко размахващ лъчистите си криле златният му кон, разтърсващ русите си къдици ездачът и надуваше златен рог.

Неземно красиво беше лицето му. Блестеше ослепително златната му броня.

Прелетя ниско долу и прониза с тъничкото си копие рамото на палача. Ятаганът падна и с дрънчене се изтърколи по скалата. Сетне конникът се издигна и с два плавни замаха на могъщите криле на коня си се изгуби зад хълмовете.

Навярно никой освен мене не видя Златния Георги. Всички виждаха само вкаменената ръка на палача...

Олюлях се и изтрих с длан потеклата от носа ми кръв.

2.

— „Изборът е тънката граница, разделяща духа от разума. Духът съществува сам по себе си. Разумът съществува чрез непрекъснат акт на избор. Духът е отправната точка, затова го наричаме животворящ дух. Разумът, стъпка по стъпка, извървява пътя на избора, за да се докаже като такъв...“

„Все още не разбирам — отекна в мислите ми звънлив, почти детски глас. — Защо тогава човеците смятате духа за чист и свещен, а разума за грешен?“

Вдигнах поглед от книгата.

— Светостта на духа е именно в невъзможността му да избира. Духът е изначален и безкраен. Разумът, избирайки, допуска грешки. Висшият разум се стреми да следва дълговете на духа. Ето, чуй понататък: „С раждането духът приема оковите на разума, затова и изборът да се роди е първият грех на душата, а смъртта е последният избор...“.

„Ти не си направил още този избор...“

— Не съм. Душата ми е напусната плътта, но все още не се е освободила от разума си. И от правото да избира.

„Според твоята доктрина аз нямам душа. Само разум и плът. Значи ли това, че всеки мой избор е грех?“

— Тъкмо напротив, велика. Ти нямаш душа, която плътта или разумът да омърсят с грех. Значи всеки твой избор е праведен.

„Но това е абсурд, Евтиме. Какво съм аз според доктрината ти тогава — демон или светица?“

— Нито едно от двете. За доктрината ти просто не съществуваш, велика Шар...

„Ти ме виждаш. И ме чуваш. Колко струва доктрината ти пред истината, Евтиме?“

Ето това се опитвах да обясня всяка сутрин...

Шар Кан се беше полуизлегнала на най-високата площадка в Храма на Търновската резиденция. Изящните ѝ, прозирни криле бяха

прибрани и надиплени, люспите ѝ блещукаха с всички цветове на дъгата, отразявайки светлинките на десетките огньове, горящи в Храма. Едната ѝ издължена глава беше високо вдигната и се взираше в мен с рубинени очи, втората се поклащаше умислено и ритмично върху тънката змийска шия, третата бе подпъхната под огромното ѝ туловище и сякаш дремеше. Толкова красива и величествена бе тази шар-верени, дете на слънцето и майка на змейовете, че ме болеше до плач да я гледам...

Гласчето, с което говореше в мислите ми, понякога звънтеше радостно като камбанка, друг път ромолеше нежно или шептеше приспивно, сякаш искаше да ме приласкае. Разбирах я. Ролята ѝ на пчела-майка за змейовете я превръщаше в затворник. Беше прекарала безброй дни и нощи, месеци, години, векове в Храма на града, докато змейовете от кошера ѝ престрояваха Търново в рай под небето. Веднъж в годината, на Еньовден, ѝ позволяваха да лети. Тогава из целия град лумваха огньове, всички се струпваха по улиците, за да се радват на летежа ѝ, а тя дълго и самотно кръжеше между облаците...

„Прочети ми още за душата“ — помоли Шар.

Бях коленичил под площадката и следях редовете на книгата с премрежен поглед:

— „Същност и неизменна цел на духа е единението със Създателя. Когато напусне плътта и се освободи от разума, душата се връща при Него. Връща се променена...“

„Тогава твойт Бог е същият като мен. Душите се стремят към него, както и моите чеда, змейовете, се нуждаят от мене... Нима има разлика?“

— „Ако промяната е твърде голяма, вследствие на погрешния избор на разума, то Създателят може да я отхвърли. Очистването на духа чрез разкаяние е възможен избор на разума, но този избор трябва да се направи, докато разумът и духът са свързани.“

„Никога не отхвърлям децата си! Те са свободни да вършат каквото смятат за правилно!“

— Защото разумът е свободен да избира. А душата — не.

„Човеците отдавна забравиха за твоя Бог. Изоставиха вярата си и превърнаха знанието в религия. Сами избраха свободата на разума пред доктрините на душата. Приеха покровителството на змейовете, а ние построихме за тях рай на земята. Какво стана с душите им, Евтиме?“

Бавничко затворих книгата.

— Не знам, велика.

Стоях на колене, обронил глава на гърдите си. Усещах се толкова мъничък, жалък, като догаряща свещ сред блясъка на огньовете наоколо.

„Не тъгувай, Евтиме. Човеците са щастливи.“

— Может ли вече да си вървя?

„Да. Благодаря ти, че поговори с мен. Ще те чакам и утре.“

Изправих се. Двамата витеци от охраната се приближиха. Единият замахна и хвърли върху мен плътно покривало, изплетено от стръковете на ароматни билки. Винаги така забулен ме довеждаха и отвеждаха. Билките бяха нарочно подбрани като защита срещу свръхсесивните ми зрение и слух. Стражите застанаха плътно от двете ми страни.

— Книгата ми! Забравих я — помолих приглушено.

Онзи от лявата ми страна се отдръпна, за да вземе оставената книга. Няколко секунди ми бяха достатъчни. Вдигнах лявата си ръка и впих зъби в златистите вени при китката. Бледа, блещукаща струйка се стече по дланта ми и покапа на пода. Стражът повдигна леко покривалото и ми подаде книгата.

Поведоха ме. Под нозете ми първо се изнисаха широки стъпала от розов мрамор. После гладка бяло-зелена мозайка, право напред и чупка вдясно. Стигнахме до бялата площадка с множество ескалатори. И се загубих. Всеки път поемахме по различно плаващо стълбище, прехвърляхме се, носехме се нагоре или надолу, различен период от време. Накрая винаги се озовавах при огромната каменна арка в подножието на Царевец. Стражите свалиха покривалото, кимнаха ми за движдане и се отдалечиха, всеки в различна посока.

Вдигнах поглед към мястото, което някога бе мой дом. Триметрова каменна стена ограждаше целия хълм. Над нея се издигаха пилони с горящи и денем, и нощем огньове. Върховете на мраморни здания със стъклени куполи отразяваха небето, слънчевата светлина и трепкащите пламъци, сякаш Царевец цял гореше.

Когато поех по тротоарните плочки, една закачулена фигура изникна като че от нищото и се приближи към мен. Подпираше се на дълга тояга, увита с парцали. Качулката бе ниско спусната, но под нея гласът бе ясен и чист:

- Беляза ли пътя, както ти заръчах?
- Да, пресветли.
- Освен двамата, дето те водят, при нея имаше ли други пазачи?
- Днес не. Рядко при нея сварвам змейове. Но тя говори в мислите им отдалече. Може да ги повика и да ги събере за миг.
- От змейовете не ме е страх, страх ме е от витеците.
- Змейовете също ни виждат. Толкова ясно, колкото и ние тях...
- Нека. Изтребил съм стотици.
- Знам, Змееборецо.
- Следвай ме.

Денем градът бе сънен и пуст. По улиците пъплеха с бръмчене чистачните машини. Миеха и полираха тротоарите, оставяйки след себе си лек мириз на розова вода. Празни увеселителни влакчета щъкаха безцело насам-натам.

Когато минавах покрай яките колони на платформите за змейове, вдигах поглед нагоре. Те работеха далече извън града и рядко можеше да се срещне някой посред бял ден. Мярнах само двама — един с нежносини криле бе кацнал на ръба на най-високата платформа под Трапезица, другият, искрящо зелен великан, кръжеше над него, ръкомахаше и му разказваше нещо.

Моят спътник пое отново към „Самоводска“. Тротоарът се движеше бавно, можех да надничам през прозорчетата на работилниците. Направих няколко крачки срещу посоката на движение, за да се порадвам на резбовано пано. От истински орех. Изображението напомняше за глава на жена. Косите й бяха преплетени лози с бухнали чепки грозде. Очите й бяха фино издялани птичи гнезда с разперени криле над тях, вместо вежди. От едната ѝ скула към брадичката се стичаше водопад, с две лодчици, оформящи устните. Другата ѝ буза приличаше на звездно небе, само че вместо със звезди бе обсипана с миниатюрни модели на атома. Сякаш някой бе придал образ на първичния хаос. В долния десен ъгъл се четеше мъничък надпис: „Аз съм онази, която ражда“.

Усетих леко побутване по рамото, после видях водача ми да хълтва в съседната работилница. Последвах го. Често минавам оттук и познавам всички художници, макар че никой от тях не може да ме вижда. Затова веднага забелязах промяната в тази работилница. Изящните изделия от мед и бронз бяха изчезнали, липсваха и

орнаментите от ковано желязо по стените. Навсякъде бе чисто и бяло, светло. Бавно осъзнавах, че светлината не идва от прозорчетата, а струи от ковача. Много млад, строен, с по детски обло лице. Пред него, на масивния стоманен плот, лежеше отворено ковчеже с инструменти.

Младежът се поклони ниско на спътника ми, после едва-едва вдигна очи към мен. Познах го — Георги Нови Софийски, златарят.

— Добре си дошъл в Търново, братко.

Неясно защо той схвани поздрава ми като упрек и хвърли крадешком поглед към великия си съименник:

— Той ме повика...

Закачуленият сваляше парцалите от тоягата си. Не беше тояга. Беше златното копие на пресветлия Георги. Огънато, нащърбено, с пречупен връх. Преживяло твърде много сражения.

— Никой земен златар не може да го поправи — изрече бавно накрая. — Но ти ще го претопиш и ще изковеш от него меч, млади братко!

Младият мъж покорно кимна.

— Ами аз... за какво съм тук? — попитах.

Кухината на качулката се извъртя рязко към мен:

— А нима може да се изкове як меч от злато без молитва? Ти си тоя ковач и ти ще вплетеш слово в меча ми. Моли се, Евтиме!

... Моля се. Вече не помня колко дни. Сякаш съм отвъд времето.

Сам.

Учениците ми грабнаха мечове и излязоха да се бият при крепостта. Моля се и заради тях. В книгарицата останаха недовършени ръкописите. Не ги прибрах. Оставил ги пръснати по писалищата. Бели, празни листове, гротескни и тъжни. Ненапоени с мастило, като суха, неоплодена с дъжд нива. Учениците ми избраха да напоят с кръвта си стените на Търновград. Праведен ли е изборът им, не знам. Кръвта или словото, кое дава повече плод? Моля се.

Най-често се моля в лечебницата. По постелките или направо на голия под лежат осакатени люде. Редя молитва за всекого и го благославям. А те проклинат. Ако са в съзнание, плачат, вият и кълнат грозно. Рядко някой се протяга и докосва с трескави устни крайчеца на робата ми. И тогава и аз плача.

Бродя из Царевец. Людете са се изпокрили в къщите си, залостили са вратите и прозорците, сякаш вятърът ще довее зло.

Такова мъртвило не помня от чумавото време насам. Крача по улиците и слушам далечната връява на сраженията. Молитвата ми е само една думичка, която повтарям при всяка стъпка: „Господи, Господи, Господи“...

Вечер всичко утихва. Тогава се моля в покоите си. Моля се горестно, часове наред. Понякога откъм вражсия стан под крепостта дочувам протяжната песен на имамите. Те също се молят. И се питам: тях или мен чува Бог?

3.

Когато стигнах края на града, където живеех, нощта напредваше и фиестите бяха в разгара си. На моята улица разиграваха „змейова сватба“. Десетина накичени с цветя девойки пляскаха и пееха. Над тях огромен наситеноморав змей се рееше в сватбен танц и избираще коя да си „грабне“. Тълпата се смееше и дюдюкаше, лееше се вино за наздравици.

Видях старицата да стои кратко до младо семейство с дете. Двамата възрастни гледаха през нея. Детенцето обаче бе ококорило огромни очи право срещу лицето й.

Тя наистина изглеждаше странно. Забрадката ѝ се беше развързала и краищата ѝ висяха през прегърбените ѝ рамене. Беше подпъхната длани под шарената си, грижливо кърпена престиилка. Krakата ѝ бяха обути само с вълнени чорапи и дебели плетени терлици. Покланяше се лекичко и говореше на детето:

— ... само за обич, чедо. Нищичко друго му не трябва на чиялък. Да ти се пълни душицата с обич и да се радваш. Обичай майка си и татко си и почитай ги... Че те са те родили. Обичай бедните и сиротинките. Че няма кой друг да ги обича. Обичай скитниците като мене, че за добро са те срещнали...

Детето мигаше неразбиращо, но я слушаше. Приближих се и леко я докоснах по рамото:

— Къде пак си скитала, майко...

Тя обръна към мен сияйните си, избледнели от възрастта очи. По ситните бръчици на лицето ѝ се изписа радост. Усмивката, с която ме дари, беше полуприветлива, полуутъжна, неразгадаема.

— Амче как къде, син. При людете. Видиш ли — драго им е, веселят се... Исках и аз да ги погледам. Не гневи ми се, син...

Така, на улицата, я бях намерил преди време и я бях приbral да живее при мен. В малкото ми жилище имаше достатъчно място и за нея. Без друго не се нуждаех нито от сън, нито от почивка, само от малко усамотение. Тя бе по-тиха от сянка. Денем излизаше често и

скиташе незнайно къде. Понякога забравяше да се прибере и тогава по цели нощи бродех из шумните улици, за да я търся. Бях силно, почти болезнено привързан към нея.

Прегърнах я нежно през раменете и я поведох към къщи. Във входа, пиян до безсъзнание, се беше проснал някакъв мъж. Прекрачих го и поех по стълбището, но старицата се дръпна от мен и се наведе над него. Погледа го, помогна му да седне и внимателно попи с престиilkата си изплесканата му с повръщано брада. Мъжът изръмжа гневно, че го закачат. Дръпнах я:

- Пази милостта си за ония, дето могат да я оценят, майко.
- А! Че милост ли ще е тогаз...
- Не го ли виждаш, оскотял е от пиене.
- Нека, нали и той душа носи...

Продължаваше да милва лицето му и спълстената му коса. Тъпото му изражение на досада бавно се сменяше с усмивка на блаженство, очите му се избистряха, дишането му се успокои. Успя да се изправи и без да ни погледне, тръгна с олюляване нанякъде.

— Кога чиляк пие толкова, мъка някаква иска да удави — прошепна след него старицата.

- Ами! Пият от скуча и от безделие.
- Че то не е ли също мъка? Дълго си поживял, а чиляците не познаваш още, син...

Не възразих.

Изкачихме тясното стълбище към апартамента ми. Отключих със смътното чувство за нещо нередно. Вратата от вестибюла към дневната беше полуотворена, през нея се прокрадваха трепкащите светлинки от улицата — държах прозорците непокрити. Пристъпиахме в полумрака.

Старицата първа усети чуждото присъствие, изписка тихо и притисна длани към гърдите си. Бутнах вратата и от стъпяване неволно вдигнах ръка.

— Не смей да се кръстиш! — заповяда ми от тъмното дрезгав глас.

Прекъснах чертаенето на кръстен знак, вместо това се пресегнах и натиснах бутона за осветлението.

Стояхме до вратата и гледахме натрапника, разположил се свойски в едно от креслата ми. Вместо да се смути, той се облегна

назад и преметна крак върху крак. Без да каже и дума, старицата се обърна и със ситни стъпчици се шмугна в другата стая.

— Не съм те канил, Баяне. Можеше първо да се обадиш и тогава да заповядаш. Защо трябваше да ни плашиш така?

— Що за ченге щях да съм, ако не всявам страх? — ухили се нагло той.

Думата „ченге“ бе твърде безлична, отнесена към него. Стоеше твърде високо в йерархията на витеците и дори някои змейове се бояха от този мъж.

— Коя е тази? — попита, кимвайки красноречиво към съседната стая.

— Що за ченге си, ако не знаеш? — озъбих се на свой ред.

— Не останахте много. Все по-лесно е за хората ми да ви следят. Но тази някак съм я пропуснал. Как е името й? Света... коя?

— Да речем — Мария.

Той отметна глава и избухна в гръмогласен смях.

— „Мариите“ ви са десетки! Както и да е. Ще я проуча. Е? Не бих ти отказал едно питие...

— Знаеш, че не пия. Обаче ти не се стеснявай, ползвай винопровода ми, ако не е ръждясал.

— Пфу! Този киселчок е само за простолюдието. Къде останаха аристократичните ти обноски, Евтиме?

— Ако беше предупредил, щях да се погрижа за изискания ти вкус — отвърнах сухо и приседнах в креслото срещу него.

Макар и в собствения ми дом, чувствах се неловко и неуютно, седнал срещу него, сякаш аз бях неканеният гост. С цялото си същество усещах тъмната аура, която го обгръщаше. Той бе много стар, дори по-стар от мен, и обвивката на змийското проклятие около него бе по-плътна от аурата на всички витеци, които бях срещал. Като витек той бе мой антипод, като колобър — пазител на клетвите, беше мой враг. На това отгоре, дължах му всички привилегии, с които се ползвах — книгите, спокойствието си, достъпа в Резиденцията. Ненавиждах го.

— Не се ядосвай — изрече с крива усмивка и поглади гърбицата на носа си. — Да ти призная, споделям напълно радостта ти от срещата ни.

— Тогава защо си дошъл?

— Служба.

От съседната стая се дочу тихото молитвено напяване на старицата. Той се заслуша, после видимо потрепери. Станах да затворя вратата.

— Ще узная коя е... — чух го да казва на себе си, когато отново седнах.

Преплете ръце, наведе се и се вторачи в мен. От острото втренчване на черните му очи моите се насълзиха, но издържах на погледа му.

— Та така, Евтиме. Странни вести ми носят напоследък. Из Търново бродела една особено опасна личност...

— Нима има някой, който да е опасен за теб?

— Не за мен, а за господарите ми. И най-вече за Великата.

— Значи просто трябва да я пазите по-добре.

— Пазим я. Обаче неприятности не ща. Заложих си авторитета за тебе, веднъж, когато те направих библиотекар. Заложих го втори път, когато уредих срещите ти с Шар. И ако сега опиташ да ме предадеш, не знам как, но ще намеря начин да те унищожа.

— Ами ако вече не ми пuka за мене си, Баяне?

Този път той се смя дълго, студено и грозно, докато под клепачите му избиха сълзи. Когато се успокои, размаха ръце насреща ми:

— Добре. Да допуснем... само да допуснем, че онзи... а ти много хубаво знаеш за кого ти говоря... да допуснем, че успее да проникне в Резиденцията и убие Шар. Змейовете ще напуснат Търново. Даваш ли си сметка какво ще стане с града тогава?

— Ще остане за хората.

— Именно! Точно така. Жалката измет от разглезени дегенерати ще бъде оставена сама на себе си. И нее, те няма да започнат отново да работят. Те отдавна са забравили какво е да работят и да се грижат сами за нуждите си. Обзялам се на каквото искаш, че до седмица ще обезумеят от паника, ще разграбят и опустошат града, а после ще започнат да се изяждат помежду си. Това ли искаш за *народа си*, Евтиме?

— Всичко е в Божиите ръце — прошепнах.

Той подскочи. Протегна пръст и за секунда начерта срещу сърцето ми седемъгълчна звезда. Присвих се от болката в гърдите.

— Жалък си! — изкрещя той и задържа пръста си насочен към мен, докато съзнанието ми се замъгляваше. — Жалък и малодушен, винаги си бил такъв! А народът ти е повече стадо от когато и да било. Кой вярва в твоя Бог? И кой изобщо си спомня за тебе, жалък пастирю!

Изстенах и той сви треперещите си пръсти в юмрук. Седна обратно в креслото:

— Прощавай.

Леко поклатих глава.

— Виж... С тебе се знаем от много време, Евтиме. И като че всичко, дето ни правеше врагове, вече няма значение. Суeta на суетите.

— Какво искаш?

— Дойдох да те сплаша, вярно е. Май съм позабравил що за човек си. Името ти... славата ти... винаги са били по-големи, отколкото заслужаваш. Ти си slab. Книжен плъх си, това е. Забравен от всички.

— Името ми е издялано върху сградата, където работя — глупаво вметнах аз.

— Да. Трогателно. А колко от *народа ти* знаят да четат? Колко от тия, дето са си направили труда да станат грамотни, посягат към книга? Знанието уби вярата. Информацията уби знанието. Стремежът към развлечения уби нуждата от информация. А безгрижието уби всички стремежи. Колко революции видяхме с тебе, Евтиме! Светът се променяше пред очите ни. Би трябвало да сме приятели. Всъщност аз вярвам, че сме.

— Кажи ми какво искаш!

— Знаеш ли, Шар Кан те цени. Представа нямам защо. Изглежда, много ѝ допадат глупостите, които ѝ четеш.

— Шар иска да проумее човеците.

— Не е ли смешно? Едничкото мислещо същество в този град, единственото, което иска да те разбере, според догмите ти е въплъщение на злото! Да се пръснеш от смях... А ти заговорничиш против нея... Човешко, прекалено човешко е, даже аз не го разбирам.

— Кажи ми, Баяне...

— Ех, и ти... Остави ме да си побъбря! Знаеш ли с колко малко от моите мога да си говоря така? Трябва май да се виждаме по-честично... Та си мисля, Евтиме, че с тебе вече няма как да сме

врагове. Твърде различни сме от онай паплач навън. Без значение „твои“ ли са или „мои“.

— Съгласен съм. Различни сме.

— Да! И много ще ми е жално, ако се наложи да те преследвам. Ако се наложи да те изгоня от този град, както ти някога изгони мене, помниш ли? Или пък — пази *Боже!* — ако ми се наложи да те заколя лично, за да разпръсна кръвта ти навсякъде и да залича пътечката, която си оставил в двореца!

— Кажи ми какво искаш и се махай!

— Ще ти кажа, разбира се. Нали затова съм дошъл. Когато си белязвал пътя до Шар, не знам за слепи ли си ни мислил или за гламави. Нищо не успя да почисти проклетите капчици. Затова утре с тебе ще се поразходим из Царевец. Ще нарисуваме много пътечки. А за охраната им после ще се погрижа аз. Виждаш ли колко съм откровен? Напълно честен съм, нали... приятелю!

— Нали.

— Ето че най-после се разбираме.

... Съзерцанието на вечерната ми молитва бе прекъснато от едва доловим шум на стъпки зад гърба ми. Изправих се рязко.

— Не смей да се кръстиши!

Дори и не бях понечил. Бях скован от изумлението да го видя тук, в покоите си. Тъкмо него — езичника и антихриста, когото зовяха Колобъра. Срещал го бях само веднъж, отдавна, при един публичен съд над еретици. Но го бях запомнил. Никой, който го бе виждал поне веднъж, не можеше да го забрави.

— Как влезе тук? — попитах задавено.

В отговор той само се усмихна. На съда за него се твърдеше, че можел да става невидим, да се носи във въздуха и да минава през стени. Също, че можел да се превръща във вълк, в мечка, във всякааква безсловесна твар. Говореше се, че е издънка от род на старите ни езически царе. Нищичко не бях повярвал. И затова го помилвах...

— Молиш ли се, попе? — ехидно се засмя той. Със същата наглост ми бе говорил и на процеса. Окаян луд.

— Да, моля се. Тежко време настана за града ни — отвърнах, леко ядосан на себе си, че изобщо говоря с него, вместо веднага да повикам стражата.

— Ц, ц, ц. И как няма да е тежко, като владетелят избяга в Никопол, а пастирят се е затворил зад стените и каканиже молитви...

— Градът се отбранява достойно! — извиках и направих няколко гневни крачки към него. — Какво искаш? Защо си дошъл?

Спрях и застинах. Защото изпод наметката си той беше извадил меч. Не бе от желязо. Беше издялан от някакъв тъмен, прозрачен кристал. Острите му ръбове блестяха на светлината на свещите. Онемях. А той заговори бавно, тихо, макар да ми се струваше, че думите му кънтят в покоите ми и огласят целия дворец. Докато говореше, държеше меча изправен пред лицето си:

— Наричат ме Колобъра. На стария ни език то ще рече: Пазител на клетвите. Дойдох да изпълня една клетва. Стара клетва. Змейова клетва! Клели са се змейовете пред най-старите ни царе. Да пазят народа им. Да го закрилят и да му помогнат. Спазваха клетвата си змейовете от незапомнени времена. Докато людете не ги прогониха. Людете ги забравиха и подириха нов господар. Отрекоха се от земното си добруване заради лъжливото спасение на душите си.

— Замълчи!

— Стар е тоя град. Първият камък за градежа му от змей е положен. И го знаят змейовете, и го помнят. И боли ги за него.

Доближи меча до лицето си и докосна челото си, после го протегна към мене:

— При тебе дойдох, защото ти си сега най-пръв сред людете. Вземи тоя меч. Удари с него по най-голямата камбана. Затвори черквите и угаси канделата. Свали кръстовете, грозящи куполите на тоя град. И пусни по хълмовете кукери. Яки кукери...

— Безумецо...

— Безумецът ще си ти, ако откажеш помощта им. Запали огньове и изгори икони и кръстове. Повикай змейовете и те ще дойдат! Вземи меча!

— Махай се! Стражса!

— На кого се надяваш, попе? Къде е твоят Бог? Бог няма да ти помогне. Бог никому не е помогнал.

— Анатема, анатема, анатема!

— Глупак — той отпусна ръката с меча. — Ти решаваш. Аз изпълних каквото ми беше заръчано.

Когато стражите дойдоха, той се изсмя грозно и се стопи във въздуха. Сякаш беше лош сън...

4.

— Предал си ме вече, нали, Евтиме? По очите ти чета.

— Не съм. Но те могат да виждат кръвта ни...

— Знам.

— Поръсих капчици навсякъде из Царевец. По всичките пътеки ще има засади.

— Много добре.

— Не е ли по-разумно да се откажем?

Изпод качулката се разнесе задавен гърлен смях.

Знаех, че ще го намеря тук. Дори ми беше странно как витеците не се бяха сетили да завардят това място. Малката черквица някога бе носила неговото име — храм „Свети Георги“. Сега беше превърната в беседка, с изглед към Янтра. Кръстовете от куполите й бяха свалени, една от стените бе срутена, останалите бяха гъстообрасли с бръшлян. В дъното бяха наредени няколко ковани пейки. Дотук почистващите машини не стигаха и подът бе заринат с пластмасови кутийки и опаковки от станиол. Мястото, където някога е бил олтарът, сега бе леговище на бездомна котка. Лениво излегната върху купчинка смет, тя протягаше лапички, миеше се и ни гледаше с присвирти очи.

— Отколе е така. Те следят нас, ние следим тях. Познаваме се. И ти също би трябвало да ги познаваш, Евтиме. Така че не ми говори глупости.

— Значи онова с белязването на пътя е било бълф?

— Разбира се. Колкото повече витеци устрояват засади из хълма, толкова по-малко ще пазят Шар. Просто е, чак да не повярваш, че се хванаха.

— Как мислиш да проникнеш?

— А заслужаваш ли да ти кажа?

— Обиждаш ме, пресветли...

Той се поразмърда, вдигна ръце и леко съмъкна качулката си. Сияйните му сини очи се взряха в ясното небе.

— Тази нощ над Царевец ще има буря. Илия обеща да намине. Дяволските изчадия ще си имат ядове.

— Повикал си и него?

— Оредяхме, та трябва да си помагаме. И аз се бих редом до него в Пловдив.

Настръхнах.

— Да — кимна спокойно той. — Онова в Пловдив беше провал. Не се тревожи. Тук няма да го допусна. Всеки се учи от грешките си. Дори аз.

Не вярвах на ушите си, че нарича пловдивския апокалипсис отпреди четири години така невинно „провал“. Там бурята и пожарищата бяха върлували с месеци. Знаех, че накрая са убили майката-верени на града. Но град не беше останал.

— Не смей да ме съдиш, Евтиме — изсъска той, сякаш четеше мислите ми. — Спомни си Содом и Гомор. Те изгоряха по Божия казън! В Пловдив аз поне людете пощадих.

— Не трябваше ли? — попитах тихо.

— Ти ми кажи! Ти си отецът и твоето е паството! Огледай се и ги виж! Виждаш ли да са заети с друго, освен пиянство и разврат? Содом е бил благочестиво място, сравнен с града ти.

— Прав си, не бива да те съдя — отвърнах сухо. — На никого от нас не е дадено правото да съди.

Той се изправи сковано и се надвеси над мен. Чертите на красивото му младежко лице бяха разкривени от ярост:

— Аз съм воин во Христа, отче Евтимие — каза задъхано, натъртайки на всяка дума. — Твой дълг е да се грижиш за спасението на душите. Моят дълг е да убивам.

Гледах святкащите му очи, засенчени от златисти къдрици, хубавото му бяло лице и ореола от лъчиста светлина, който го обвиваше. И осъзнавах, че го мразя.

... Боже, вседържителю. Обречен е Търновград. Не ще удържим още един пристъп. Бойците ни се свършиха... С що те разгневихме, Господи, та не ни помагаш? Поради що отвърна от нас лицето си и не чуваши молитвите на благочестивите мирияни? Малко ли свещи палят и малко ли сълзи изплакаха? Литургиите и молебните, дето отслужихме, малко ли бяха? Не за твоя прослава ли съградихме Света гора Търновска? Нечисто място ли е градът ни, престолнина

на царе и патриарси? Ако е вярата ни да изпиташ, колко мъка още трябва да изтърпим? Ако за грехове ни наказваш, както кога ни проводи чумата, защо и децата мъчиш, невинните, с какво са и те съгрешили?

Измаилтяните ни заплашиха да разтурят града и всички ни да изколят, ако не се предадем. Първенците моята дума чакат. А аз не зная що да решам. Града ли да предам в ръце на друговерци, или людете му да хвърля на погибел. Тебе кой ти е по-мил, Господи, града ли, людете ли...

Грешен съм, Господи, страх ме е. Ако превземат града ни със сила, връз мене ще падне грехът от кръвта на невинните, задето не съм ги опазил. А ако го предам, ще опустее престолът ми и ще е мое бремето на последен пастир. Кой грях ще ми опрости по-лесно? И кое аз самият ще имам сили да си простя?

... Скитах безцелно из града до залез слънце и обмислях откъде ще мога най-добре да наблюдавам небето над Царевец тази нощ. На свечеряване се качих в едно увеселително влакче, водещо нагоре към Арбанаси. Тук, в разкошните вили, накацали по хълма, фиестите се вихреха почти денонощно, но пък улиците бяха по-спокойни, отколкото долу, в центъра на града. Избрах си тиха алея с кестени и прям изглед на югозапад.

Още с първото помръкване на дневната светлина блесна яркото улично осветление, а над Трапезица изригнаха фойерверките, отбелязващи началото на веселбите. Откъм най-близката до алеята вила за кратко гръмна джазова музика, после утихна. На съседната пейка се настаниха двойка влюбени, притиснаха се един към друг и загукаха приглушено. Гледах на юг и търпеливо чаках.

Следях всеки нюанс или сянка по небето, доколкото изобщо бе възможно да различа нещо от блъсъка на града. Бурята дойде от юг и въпреки всичкото ми старание успя да ме изненада.

Първата светкавица просветна и угасна точно над бившата патриаршия. Гръм не се чу. Нищо не последва, сякаш някой само изпитваше бдителността на врага. Близо десет минути небето остана спокойно, въздухът дори не мириеше на дъжд.

Следващата мълния блесна за част от секундата и падна някъде в подножието на хълма. Осветлението в цялата източна част на Царевец премигна и се изключи. Веднага след нея друга мълния порази

главната порта. Предположих, че е повредила наблюдателната апаратура, защото под стената се разрази краткотраен смут.

По източния склон се задейства аварийното осветление, така че ясно видях красивия син змей, който излетя оттам, разпери криле и вдигна ръце нагоре да прогони облаци. Мълнията удари точно основата на крилете му. Той изви гръбнак, изрева от болка и описвайки кръгчета, полетя надолу.

Бях сигурен, че на охраната на хълма ще е нужна само минута, за да осъзнае естеството на бурята и да се мобилизира. Сега бе мигът за главния удар и онзи горе не го пропиля.

За секунди въздухът се насити с тежка, гореща влага. Иззад едва различимите в чернотата на небето облаци право надолу се стрелна пламтяща колесница, теглена от двойка оранжево-червеникови крилати коне. Оттук не можех да различа Илия сред пламъците, нито лъка му с мълниите. Цялата колесница, заедно с конете, се стовари върху централния купол на Резиденцията. Стъклото пламна ослепително, пропука се и рухна с грохот.

Плисна дъжд.

Като ято подплашени лястовици от целия хълм захвърчаха змейове. Атакуваха колесницата по двойки или се нареждаха като жив щит над Резиденцията. Илия бе побеснял. Фучеше, ловко промъквайки се между тях, и стреляше сякаш напосоки. Знаех, че не може да удържи дълго на отпора им, но целта му явно не бяха змейовете, а никакви видими само за него наземни обекти. Гледах като омагьосан. Към алеята ми се стичаха хора. Младата двойка до мен подвикваше и ръкопляскаше.

Зрелището бе кратко. Притисната от дузина змейове, колесницата рязко се вдигна и изчезна някъде високо над облаци. Също толкова неочеквано, както беше дошла. Множеството около мен дълго и възторжено аплодира. Те бяха видели само бурята и причудливия „танц“ на охраната. Не се и опитваха да разберат какво се е случило.

Аз се опитвах, но не успях докрай. „Утрe“, бе казал пресветлият. Утрe.

5.

На другия ден, точно в девет сутринта, бях при портите на Царевец. Около стените на хълма се щураха хора, облечени в лъскави униформи от черна кожа. По обърканите им лица се досетих, че това е отдавна престаналата да функционира гражданска полиция. Досмеша ме на параноята да ги мобилизират срещу противник, който не могат да виждат. Около портите бяха паркирани няколко бронирани машини. На всичкото отгоре над хълма кръжеше хеликоптер. През цялата нелепа суматоха преминах спокойно, незабелязан от никого и незасечен от нищо.

При портите ме спряха трима витеци. Поискаха да им покажа картата си, разрешаваща достъпа до Резиденцията, макар че и тримата ме познаваха добре. Показах я, помолиха да почакам. След малко видях към мен да крачи едрата фигура на Баян.

Застана пред мен, с ръце небрежно пъхнати в джобовете на сивия му костюм, и дълго ме съзерцава с безстрастно изражение. Само очите му блестяха по-остро от обикновеното. Накрая изплю камъчето:

— Та така, Евтиме. Кажи ми за какво беше онова снощи?

Спокойно отвърнах:

— Ако питаш защо Илия вилня над Царевец, отговорът ми е: не знам.

— Вероятно изпробва пряко нападение!

— Вероятно.

— И атаката му не успя.

— Щом казваш...

— Къде е той сега?

Свих рамене. Той стисна челюсти.

— Ако ми услужиш с икона на свети Илия, ако ти се намира подръка, де, и ако ми се примолиш вежливо, бих могъл да опитам духовен контакт с него.

Баян или не схвана шагата, или не му се стори забавна. Отново помълча и изучава лицето ми. После процеди през зъби:

— Великата настоява на срещата си с теб. Въпреки обстоятелствата.

— Би могъл да ме заместиш — предложих. — Ето, отбелязал съм си докъде съм стигнал. Почети ѝ нататък.

Най-сетне успях да го ядосам. Изръмжа на витеците:

— Водете го. Да, и тримата. Дори повикайте още двама. И поддържайте връзка пряко с мен.

За пръв път ме поведоха, без да покрият главата ми. Стараех се да изглеждам невъзмутим и да не се озъртам. Навсякъде се стелеше силен мириз на изгорено. Над нас падаха огромните сенки на прехвърчащи змейове, понесли на широките си плещи всевъзможни чаркове и инструменти. Чувах гръмки гласове и шум от трескава работа. На всеки петдесетина крачки от пътя ми бе застанал витек, оглеждаше ме строго и изпитателно. Сякаш не идваш тук всеки ден.

Придвижвахме се бавно, ескалаторите не работеха. Повечето коридори тънха в мрак, само тук-там мъждукаше някой набързо прикачен прожектор. Кристалните куполи над големите зали бяха напукани и потъмнени от сажди. Писукането на аварийните датчици се сливаше в някакво монотонно хорово жужене. Дори една от массивните мраморни колони бе разцепена и таванът набързо бе укрепен с подпорни греди.

Не бях сигурен какво точно изпитвам — гняв или гордост. Изумяваше ме мощта на един от пресветлите ни воини. И ме болеше да гледам как граденото с години е съсипано за няколко мига. „*Спомни си Содом и Гомор*“... Алилуя.

В централната зала на Резиденцията бе необичайно тихо. Огньовете не горяха. Целият купол бе сринат и останките му бяха грижливо изметени. Отгоре струеше в пълния си блъсък дневната светлина. Но блъсъкът на Шар бе помръкнал. Видя ми се по-дребна и сиво-кафява като истинско влечugo. Тя лежеше, а под нея бе струпан мъх, напоен с черна мътилка. Едва сега осъзнах пълното значение на факта, че колесницата се бе стоварила с цялата си мощ над главния купол. Та нали тя спеше отдолу. Крилете на шар-верени бяха изпочупени и обгорени.

„Не се тревожи! — звънна в мислите ми гласчето, с пресилена бодрост. — Ще оздравея бързо.“

Коленичих:

— Велика... Защо не отказа аудиенцията ми днес?

„Аудиенция? Евтиме... Нима наистина гледаш на срещите ни като на аудиенции? Приеми го като болнично свидане. Днес повече от всяко имам нужда някой да ме разтуши.“

Дали и тази й нужда бе предвидена в грижливо подгответия план? Вероятно да. Та нали точно заради привързаността ѝ към мен пресветлият ме бе включил в заговора. Нещо ме стегна в гърлото.

Разтворих книгата. Одеve в пристъп на безразсъдство бях предложил на Баян да ме замести. Бях бръкнал в огъня. Защото тази книга бе главната улика срещу мен. Не бе никое от обичайните теологични съчинения. Не беше и моят дългогодишен труд върху догмите. Беше сборник с репродукции на икони.

През последните няколко дни доста бях ровил в библиотеката, за да го намеря. Сама по себе си, книгата бе произведение на изкуството и точно затова бе оцеляла при погрома над кръстове и икони в зората на змейското господство. Изображенията бяха древни и безуменно канонични. Докато разгръщах страниците, усещах фината аура, която струеше от тях. Едваоловима, дори и за мен.

— Света Петка Епиватска, иже наречена Търновска — зачетох и леко прокарах длан по изображението, което ме гледаше строго и очаквателно. — Мощите ѝ били внесени в града от благочестивия цар Иван Асен и положени в черквата „Свети четирсет мъченици“, в подножието на Царевец, на левия бряг на реката.

Спрях за малко. Никой освен Великата не ме слушаше. Охраната ми бе застанала на почетно разстояние от нас. Шепнеха нещо помежду си или промърморваха по някоя дума в миниатюрните предаватели, закрепени на китките им.

— Посока север-североизток — казах. — Пълната ти сила е в радиус от двеста и петдесет метра от точката на съхранение на мощите. Обхваща крайния източен сектор на Резиденцията. Не видях ремонтни групи да отиват натам. Спокойно е.

Клепачите на иконата леко потрепнаха.

„Какво ми четеш?“ — попита Шар.

— История на града, велика...

„Прости ми, разсеяна съм и затова не разбрах. Продължи.“

— На югозапад, в подножието на хълма Трапезица, е отдавна разрушена черква „Света Петка“. Това е вторичната точка на силата

ти. Между двете може да се начертае ос на мощта ти с посоки югозапад-североизток. Ще я усетиш. Ако излезеш от радиуса, движи се само по нея.

„Наистина не те разбирам, Евтиме. Какво, казваш, е станало с черквата?“

— Земетръс...

Съсредоточих се върху иконата. Видях Петка, закачулена в сиво наметало, да се движи по брега на реката, южно от мястото на някогашната царска черква. Премина уверено през обърканите специалисти от гражданска полиция и доближи една от страничните порти. На входа най-сетне някой я забеляза и понечи да я спре. Петка измъкна от ръкава си железен кръст и рязко го заби в гърлото му. Витекът изрева. Малка група от охраната се втурна към нея, тя хвърли кръста по тях и се затича нагоре по хълма...

— Нарушител в сектор седем! — иззвистя зад гърба ми познат глас. Баян. Не бях усетил кога е дошъл да ме надзира. — Проклятие! Значи онзи все пак не се е отказал! Проклятие... Алкор, Севар, всички в сектор седем! И отцепете района... Какво като автоматиката не работи! Още две групи там, трета и шеста...

Бързо отгърнах страницата. Постарах се да овладея гласа си и зачетох историята на пренесената в Търново каменна колона на канасубиги Омуртаг. Той се заслуша за малко и явно одобри четивото.

Доловях, че зад гърба ми притичват хора. Баян ги изслушваше, ръмжеше глухо и пренасочваше все повече части от охраната по дирите на Петка. Все още не бяха разбрали коя е.

Дочувах понякога в мислите си и тихичко скимтене, като плач на пребито кутре. Навярно раните на Шар бяха твърде болезнени и тя не успяваше да се сдържа. Нима й съчувствах? Боже...

Ръката ми леко трепереше, когато разлистих следващата страница. Погледнах рисунката на хубава, младолика жена:

— Филотия Поливотска, тоже наречена Търновска — прошепнах. — Сега!

От купола горе над нас падна сянка. В първия миг никой не ѝ обърна внимание — можеше да е сянка на прелитащ змей. Но сянката бе по-широва и не само пропускаше, но и пречупваше слънчевата светлина. Разпръскаше сияние.

Прекрасният златист кон на Георги се стрелна надолу и направи плавен кръг над главите ни. Яздеше го загърната в сиво наметало фигура и може би само аз забелязах, че изпод качулката се веят дълги руси коси.

— Как?... Какво?! — изкрештя Баян.

Конникът описа още едно кръгче, после само с едно движение на могъщите криле излетя през купола.

— След него! Всички след него! — ревеше Баян. — Това е *той*!

Постоях, заслушан в отдалечаващата се гълчка. Чувствах се целият като обхванат от треска. Внимателно отворих белязаната страница. Потънах в лъчистия блъсък на две сини очи.

Надвесих се над иконата. Не бе нужно да се старая да говоря тихо, гласът ми сам пресекваше:

— Свети... пресветли... великомъченик Георги — наведох се още. Усетих силно дръпване, после отпускане. Вдигнах ръка към челото си, за да отворя прохода. Спуснах я към сърцето си, за да му дам посока. Прокарах я от дясното рамо към лявото, за да добие плътност. — Яви се, в името Господне!

Дръпнах се рязко назад, защото в мига, в който се яви, той направи скок. Дори не беше скок, а истински летеж. Почти прелетя разстоянието между мен и Шар и със светковичен удар на меча си отсече най-близката от полегналите й глави. Несъзнателно затулих уши между разтворените страници на книгата, сякаш можех да заглуши пронизителния детски писък, отекнал в съзнанието ми...

В залата като моя охрана бяха останали двама витеци. Единият се втурна напред, другият закрештя в предавателя си.

С нищо не можеха да й помогнат, но Шар вдигна едрото си туловище и замахна с опашка. Стовари я върху Георги и го отхвърли на десетина крачки. Той падна и се претърколи, но веднага се изправи пак. Извъртя се и заби меча почти до дръжката в стомаха на връхлитация го витек. Издърпа го и посрещна с него следващия замах на опашката. Плисна черна кръв.

Обезумял, другият витек се хвърли върху него и се вкопчи в гърба му, но не успя да го събори. Георги се изви и с него като щит посрещна третия удар на опашката. Ясно чух грозното хрущене на костите му.

Откъм всички входове се стичаше подивялата охрана. Георги се поколеба за миг, прицели се в една от изправените глави на Шар и хвърли меча, точно както хвърляше копието си. Мечът се заби в основата на шията. Втори умопомрачителен писък...

Витеците безредно се мятаха към него в някакво безобразно меле. Шар успя да изтръгне забития меч, той тупна и издрънча в краката ми. Изгледах го тъпo.

— Вдигни го и я довърши! — извика Георги. — Вземи меча, Евтиме!

Наведох се и вдигнах оръжието като насьн. Хвърлих книгата. Тя падна и се разтвори. От страницата надникна икона на Богородица с младенец. Уж трябваше да е млада и блажена. Но очите ѝ, избледнели от възрастта, ме погледнаха с някаква убийствена мъка:

„Страшно ли ти е, син?“

Отпуснах ръката с меча. Нозете ми се подкосиха. Сгърчих се на пода и заплаках. Последното, което видях, преди да изпадна в шоков транс, беше озъбеното лице на колобъра Баян...

... Пръснаха се измаилтяните и разлетяха се по цялата българска земя като птици по въздуха. Едни заколоваха с меч, други отвеждаха в плен, а онези, които бяха подминати от смъртта, измряха от глад, защото настани такъв глад, какъвто не бе имало от сътворението на света. И опустя земята, и нямаше ни княз, ни вожд, ни наставник сред людете, нито избавител, нито спасител. И тогава живите облажсаваха умрелите по-рано...

Тежаха стъпките ми по прашните пътища на Тракия. Не бях окован, не ме държаха гладен, нито жаден. Дори ми бяха предложили каруца, но аз отказах. Исках сам да извървя пътя на заточението си.

Пътувахме денем, нощем лагерувахме край пътя. Тогава, когато нощта бе ясна, забелязвах, че отдалече ни заобикалят бежанци. Понякога ме обхващаше безумно желание да отида при тях и да им говоря. Само че не знаех какво да им кажа. Нито пък имах очи да застана пред тях. Щяха да ме попитат: „Защо ни изостави Бог?“. Или пък: „Защо ти ни оставяш, отче Евтимие?“...

Лежах край огъня и въпреки топлите нощи зъзех. С никого от охраната ми не можех да разменя и дума, нито пък исках. Не знаех къде ме водят, нито от кого ме пазят. Пътувахме на юг, уж към крепостта Стенимахос, а после към светата обител на Бачково.

Така ми бе обещано. Но все се питах дали няма да ме убият и да ме заровят в някое диво място. Все едно. Вече ми бе все едно.

Беше нощ, необичайно ясна и тиха. Всички край мен спяха дълбок сън. Аз не можех да заспя. Гледах звездите и се питах дали и Бог ме гледа през тях. Затова и не бях забелязал как едрият сив вълк се бе промъкнал до огъня. Чух ръмженето му:

— Та така, попе. Май молитвите ти не спасиха града.

Безпогрешно разпознах този глас. Извърнах се към оголените му в зловеща усмивка зъби. Дори не се уплаших.

— Ти наистина си бил магьосник, Баяне — отбелязах кротко. — Трябваше да те изгорим на клада.

— Длъжник съм ти, вярно е — ухили се вълкът. — Някой ден ще ти върна услугата. Понеже, не знам защо, но нещо ми подсказва, че с теб ще се срещнем пак.

— А в мечка да се превръщаш можеш ли? — полюбопитствах. — И да летиш по въздуха?

— Много работи мога. Могъщ е нечестивият, както обичаш да казваш.

— Да ми се подиграваш ли си дошъл?

— Аха. И аз си имам слабости... Всички сме грешни, попе. Ти най-много. Кажи ми, разкайва ли се сега, че предаде Търновград?

— Всичко е по волята Божия — измърморих.

Той отметна глава и изригна лаещ кикот:

— Лесно е да прехвърлиш на някой друг собствените си грешки!

— Не смятам, че съм допуснал грешка...

— Нима? Ха! Каква услуга ми стори само, ако знаеш, попе! Не смееш да говориш с людете си, нали? Страх те е да чуеш от тях, че твоят Бог ги е изоставил. Само дано поживееш още дълго. За да видиш как и те се отвръщат от него.

— Това никога няма да го бъде!

— Хрръм... Вярваш ли си? Не познаваш людете, попе. Те не обичат да ги лъжат. Те няма да чакат рая на небето, додето земният им живот е ад. Иде друго време. Може и да не го доживееш, но аз го подушвам.

Завъртя се около опашката си и показно помириса въздуха.

— Надушвам кръв и пожарища. И гняв, многоого гняв... Човеците никога няма да простят на твоя Бог, че ги изостави сега. И

може да е след много време, но ще се отрекат от него. Ще си потърсят нов покровител. Някой видим и плътен. Някой, който да не ги лъже с измислен рай подир гроба, а да се грижи за тях приживе.

— Бог е милостив. Бог ще им прости дори лудост такава!

— Да, ще им прости! — изляя вълкът. — Но дали тях ще ги е
еня?

6.

— Шар Кан ще оцелее — бе първото, което чух, когато отворих очи. — Разбира се, ще остане осакатена. И разбира се, ти повече няма да я видиш.

Бях вкъщи, положен в леглото си, което никога досега не бях използвал. Някой бе спуснал завесите и в стаята бе полумрак. Не можех да разбера нощ ли е или ден. Баян седеше на столчето до главата ми, преметнала крак върху крак.

— Та така, Евтиме. Значи пътечки от кръв, буря над Царевец, сиви качулки, какво ли не, за да не се досетя, че всичко ще е така гениално просто. Хитро, много хитро... Поздравления!

— За нищо. Планът не беше мой.

— Ооо, не съм се и съмнявал. Всъщност, оказах се напълно прав за теб.

Преглътнах спазматично.

— Какво стана с другите?

— Заловихме онези двечките. Под строга охрана са. Още не съм решил какво да правя с тях. Апропо, и двете твърдят, че ти си ги провалил. Анатемосват те здраво.

— Прави са.

— Стига! Не ставай глупак. И двамата знаем, че ти не беше способен да нараниш Шар.

— А... пресветлият?

— Успя да се измъкне. Проклетникът. В мига, в който го хванахме натясно, някой го призова. Подсигурил се е, подлецът. Разбираш ли? От самото начало е замислял да се измъкне и да ви остави вие да му сърбате попарата.

Надигнах се и седнах в леглото. Видях в ъгъла до вратата, навела глава и с ръце, притиснати в ската, да седи старицата. Премаля ми.

— Какво си решил за мен? — успях да попитам.

— Не се ли досещаш? — озъби се в крива усмивка той. — Вече проверих. Okaza се, че манастирчето в Бачково все още съществува.

Мизерничко и порутено, да. Но ти нали не си придирчив... Какво нещо е съдбата, а, Евтиме?

Изправи се и приглади сакото на костюма си.

— Разбира се, аз не съм като онези диваци. Ще се погрижа да пътуващ удобно. И също така, в името на доброто старо време, ще ти разреша да вземеш със себе си всички книги и ръкописи, на които държиш. Имаш два дни да се пригответши. Ако искаш, можеш да отнесеш цялата ни библиотека. Без друго тук на никого не е притрябвала. Виждаш ли колко съм щедър?

— Благодаря — прошепнах.

— За времето, което ти остава в града, няма да те притеснявам с охрана. Вярвам, че ще оцениш жеста. А, и да... — завъртя се и махна нехайно към старицата. — Не открих в архивите ни коя е. Но понеже нямам улики срещу нея, тя може да остане тук.

— Благодаря ти и за това.

— Не прекалявай с благодарностите. Да приемем, че се реванширам за онзи съдебен процес отпреди хиляда години. Вече сме квит. Дойдох тук и чаках да се събудиш, защото държах лично да се сбогувам с тебе. Вероятно повече няма да се видим. Знам, че ще прозвучи глупаво, но ще ми липсваши, Евтиме...

— Кой знае... Неведоми са пътищата Божии.

— С-богом, тогава! — засмя се той.

Поклони ми се лекичко и си тръгна. Чух как прилежно затвори вратата.

Мълчах. Не смеех да вдигна очи към ъгъла на стаята. Старицата се изправи, приближи и приседна на крайчета на леглото до мен. Сухата ѝ набръчкана ръка докосна челото ми.

— Тежко ли ти е, син?

Най-сетне се осмелих да я погледна. Бледите ѝ ириси трепкаха. Лицето ѝ цялото бе мокро от сълзи.

— За кого си плакала, майко?

— Амче за кого... Малко ли мъка има по тоя свят...

— Мене недей да оплакваш. Всичко сам си заслужих!

— Ааа, тебе не съм. Твойта е лесна, син. Ти най-подире намери мястото си.

Изгледах я с почуда:

— Не е ли мястото ми тук, в Търново?

— Амче и тука, и навсякъде, все при книгите ти е мястото. Както е моето място сред людете. Не измъчвай се, син. Не е благословена ръката ти меч да държи.

— Значи... не ме упрекваш? За това, че не я убих?

— Защо да я убиваш? Нали е и тя майчица...

Можех да обясня. Можех да ѝ изложа подробно доктата за духа и разума. Само че тя нямаше да я разбере. На нея не ѝ бяха нужни доктите. Защото с цялото си същество проумяваше живота такъв, какъвто бе. Нали от хилядолетия ходеше по мъките...

— Мене ми е време, син — рече тя и пристегна краищата на забрадката си. — Доста постоях в тоя град. Време ми е вече да си ходя.

— Къде ще отидеш?

— Където ми очи видят — плесна с длани коленете си и се изправи.

Засути се из стаята. Събираще и подреждаше вещите си в малко вързопче. Преди не бях обръщал внимание какво е разположила там, в ъгълчето, където се молеше. Парче дърво с тъмни пръски по него. Нащърен връх от счупено римско копие. Крив, ръждясал гвоздей. Кичур коса, привързана с връв.

Опакова ги грижливо и стегна възела. Застана пред мен. Мъничка, прегърбена, с прибрани отпред ръце и вързопчето в тях.

— Дойди да те благословя, син.

Коленичих и допрях устни до десницата ѝ. Тя ме прекръсти, наведе се и ме целуна по челото. После с тихи, ситни стъпчици си тръгна.

Стоях така коленичил на пода доста време. Докато в мен се надигна някаква ярост. Не биваше да я оставям да си иде просто така. Трябваше да говоря с нея. Трябваше да я питам толкова много неща и също толкова много трябваше да ѝ споделя аз. Скочих и се затичах навън.

Бе утро, градът беше пуст. Настигнах я скоро. Извиках ѝ, но тя не се обърна. Като че ли не ме чуваше. Като отритнато псе тръгнах подире ѝ.

Тя вървеше забързано, без да се оглежда. Заедно с мен я следваха и бездомните котки. Повървяваха, мяучеха, после се отказваха. Аз не спирах. Исках да видя поне накъде ще поеме. Исках поне още мъничко да я погледам.

Прекосихме парка. Самодивата Алена притича към старицата и набута в ръцете ѝ китка здравец. Двете си размениха думи, които не чух.

Преминахме по „Самоводска“. Старицата надничаше през прозорчетата на работилниците. Пред ателието на дърворезбаря поспря, смъкна забрадката си и изправи глава. Доста време стоя неподвижно, позираше. Накрая му помаха и продължи. Аз също спрях и погледнах през прозореца на резбаря. Работеше върху онова пано с лице на жена. Той не ме видя. Беше зает да дялка в очите-гнезда малки птичета.

Стигнахме под Царевец. Днес тук беше тихо и портите бяха затворени. Старицата спря точно пред портите, вдигна ръка и прекръсти хълма. После заситни на север, към изхода на града.

Редактира: Емануел Икономов

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.